

אמר רבי עקיבא פרק תשיעי שבת

(א) מנחות כט: ג ועי' תוספות בבבא קמא ע"ד ד"ה כ"ג, (א) י"ג ואמר, (ד) י"ג ועי' ויגנו, רש"י, (ה) י"ג לא אמר ד"ה בשעלה, (ו) [רש"י], (ז) [שמות כג], (ח) ונש"ע תוספות בבבא קמא פ"ב ד"ה כ"ג, (ט) ותי' תוס' ע"ז כ"ז ד"ה מאי מדברין,

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה מדבר וכו' פ"א נ"ג מדברין:

גליון הש"ס

גמ' קנאה יש ביניכם. ע"י כרש"י בחומת בבלא"ח כ"ז וכלא"ס ש: שם מ"ד הורו לו להקב"ה. ע"י מורת תיס כנהדרין דף ע"א ד"ה ולמה נכתבו: שם כלום יש ע"י שנתן שלום. ע"י מהרש"א כ"ח רפ"ד דכ"ב. וקושימו ומירובו בחומ' כ"ק ע"י ע"ז ד"ה כ"ד:

מוסף רש"י

ויכפר על העם. ח זה מסר לו מלאך המות כשעלה לקרבן, שהקטורת עולה הנשפה (במדבר י"א). כתרם לאותיות כגון התקן דקפ"ה מורה (מנחות כ"ט).

קנאה יש ביניכם. שאתם צאים על ידה לדי רצחיה: **מסר לו.** למדו: **כדום כשכר.** שמרפוך וקראוך אלס נוצר מאדמה לשון שפלות: **מסר לו סודו.** להקטיר מחמת קטורת בשעת מגפה ולעמוד בין הממים ובין החיים: **ואי לאו דאמר ליה.** מלאך המות: **מנא ידע.** הלא בתורה לא נכתב: **בדאי אסה.** בתמיה: **קושר כפריס.** כגון הכן דאמר' צפרק הבונה (לקמן דף קד). תגא דקוף לגבי רי"ש וכן שטעמ"ז ג"ץ שצריכין כל אות ג' זיונים כדאמרין נמתח (במנחות דף כט:): **ראש הזי"ן נמתח** לימין ולשמאל בגיג' מעט וכן ראש השי"ן השמאלי וכן כל ראשי שבע אותיות הללו בכל מקום שהן: **אין שלום.** אין דרך ליטן שלום: **בעירך.** במקומך: **לעורני.** לומר תללח מלאכתך: **מיד.** בעליה אחרת אמר לו יגדל נא כח ה': **זא פשטן.** הוא יכר הרע הממטיח את האדם הוא העולה ומספין⁽¹⁾. [והאומר] דהוא מדת הדין אין הגון בעיני: **כשעלה משה.** להר אמר להם לכוף מ' יום אני צא בתוך שש שעות הם ספורים שאותו יום שעלה צו מן המנין היה והוא אמר להם מ' יום שלימים יום ולילו עמו ויום עלייתו אין לילו עמו שהרי צו' בסיון עלה נמלא יום מ' צי"ן בתמוז היה צי"ו צא שטן ועירבצו את העולם והראה דמות חשך ופליה דמות ענן וערפל וערבובא לומר ודאי מת משה שהרי צאו כבר שש ולא צא. ואי אפשר לומר שלא טעו אלא ציוס המעונן צין קודם חלות לאחר חלות שהרי לא ירד משה עד יום המחרת שנאמר⁽²⁾ וישכמו ממחרת וגו': **צאו שש.** שקבע לכם: **שנאה לעור'.** שלא קצלו צו תורה:

עבודת גלולים שוב מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכין שבות שוב מה כתיב בה ז' לא תשא משא ומתן יש ביניכם שוב מה כתיב בה ז' כבד את אביך ואת אמך אב ואם יש לכם שוב מה כתיב בה ז' לא תרצה לא תנאף לא תגנוב * קנאה יש ביניכם יצר הרע יש ביניכם * מיד הודו לו להקב"ה שנאמר ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב ומסר לו דבר שנאמר * עליות למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות אף מלאך המות מסר לו דבר שנאמר וייתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר * ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו' אי לאו דאמר ליה מי הוה ידע: וא"ר יהושע בן לוי בשעה שירד משה מלפני הקב"ה בא שטן ואמר לפניו רבונו של עולם תורה היכן היא אמר לו נתתיה לארץ הלך אצל ארץ אמר לה תורה היכן היא אמרה לו * אלהים הבין דרכה וגו' הלך אצל ים ואמר לו אין עמדי הלך אצל תהום א"ל אין בי שנאמר * תהום אמר לא בי היא ויום אמר אין עמדי * אברון ומות אמרו באזינו שמענו שמעה חור ואמר לפני הקב"ה רבש"ע חיפשתי בכל הארץ ולא מצאתיה אמר לו לך אצל בן עמרם הלך אצל משה אמר לו תורה שנתן לך הקב"ה היכן היא אמר לו וכי מה אני שנתן לי הקב"ה תורה א"ל הקב"ה למשה משה בראי אתה אמר לפניו רבונו של עולם חמודה גנוזה יש לך שאתה משתעשע בה בכל יום אני אחזיק טובה לעצמי אמר לו הקב"ה למשה הואיל ומיעטת עצמך תקרא על שמך שנאמר * זכרו תורת משה עבדי וגו': וא"ר יהושע בן לוי בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה קושר בתרים לאותיות אמר לו משה אין שלום בעירך אמר לפניו * כלום * יש עבד שנותן שלום לרבו א"ל היה לך לעורני מיד אמר לו * ועתה יגדל נא כח ה' באשר דברת * (אמר) ר' יהושע בן לוי מ"ד * וירא העם כי בושש משה אל תקרי בושש אלא באו שש בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל אלו ארבעים יום בתחלת שש אני בא לסוף מ' יום בא שטן ועירבב את העולם אמר להן משה רבכם היכן הוא אמרו לו עלה למרום אמר להן באו שש ולא השגיחו עליו מת ולא השגיחו עליו הראה להן דמות ממתו והיינו דקאמר ליה לאהרן * כי זה משה האיש וגו': א"ל הווא מרבנן לרב כהנא מי שמיע לך מאי הר סיני א"ל הר שנעשו בו נסים לישראל הר ניסאי מיבעי ליה אלא הר שנעשה סימן טוב לישראל הר סימנאי מיבעי ליה א"ל מ"ט לא שכיחת קמיה דרב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע דמעיני באגדתא דרב חסדא ורבה ברי' דרב הונא דאמר תרווייהו מאי הר סיני הר שירדה שנאה לעכו"ם עליו והיינו דאמר ר' יוסי בר' חנינא ה' שמות יש לו מדבר צין שנצטוו ישראל עליו מדבר קדש שנתקדשו ישראל עליו מדבר קדמות שנתנה קדומה עליו מדבר פארן שפרו

תורה היכן היא. וא"ת וכי שטן לא היה יודע מתן תורה וי"ל לדמרין כמדש לפניו ילך דבר שטרדו הקב"ה למלאך המות בשעת מתן תורה שלא יקטרג לומר אומה שעמדה לחטוא לכוף מ' יום בעגל אמה נתן להם התורה והוא שטן והוא מלאך המות כדאמר' צפ"ק דצ"ב (דף טו). ואמר' נמי כסנהדרין (דף כו:): **תושי' שניטנה בשאפי מפני השטן:**

לסוף מ' יום אני בא. פירש צקונטרס דאומה יום שעלה צו אינו מן המנין והוא היה אמר להם מ' יום שלימים יום ולילו עמו ויום עלייתו אין לילו עמו שהרי ז' בתמוז ואין נראה לר"י צן רצינו מאיר דזהדיא משמע צפ"ק דיומא (דף ד). דיום עלייה מן המנין דקאמר התם בשלמא לר"ע משכחת להו דצי"ן בתמוז נשמדו הלוחות כ"ד דסיון ושיסגר דתמוז מלו להו מ' יומין וצשיכר בתמוז נחת אלמא חשיב יום עלייה ואיכא מ' יום ומ' לילה כשתשוב לילה שאחר היום ועוד חס לא תחשוב יום עלייה לא ישלמו מ' ימים אחרונים עד אחר יום הכפורים ושלמו ציוה"כ שאו ל"ל בתמוז עלה קשה לר"י שאו לא תמלא ששלמו מ' ימים אחרונים ציוס הכפורים):

מדבר צין. קשה לר"י דע"כ מדבר צין לאו היינו מדבר פארן דמדבר צין תחילת דרומה של ארץ ישראל כדכתיב באלה מסעי והיה לכם פאת נגב * ממדבר צין על ידי אדום וכתבי ונסב לכם הגבול מנגב וגו' והיו מולאומיו מנגב לקדש צרעע וקדש צרעע היינו פארן דכתיב בשילוח מרגלים וישלח אותם משה ממדבר פארן וצספר (יהושע יד) כתיב שאמר כלב בשלוח אותי משה מקדש צרעע לרגל את הארץ וכן באלה הדברים כתיב ונבא עד קדש צרעע ומפרש מיד שלוח מרגלים ועוד דכמה מסעות היו ממדבר פארן עד מדבר צין דצסוף בהעלותך כתיב ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן ובאלה מסעי כתיב ויסעו העם מחצרות ויחנו בצרמחא ל"כ רממה היינו פארן וחסבי כמה מסעות עד מדבר צין וכן צין פארן נסעי מהלך י"א יום דכתיב אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש צרעע ל"כ מדבר צין ופארן וסיני לאו הכל אחד ואורי' דהכל מדב' אחד וגדול היה דע"כ סיני היינו פארן דכתי' הופיע מהר פארן וצפרק שור שנגמ' ד' וי' (צ"ק דף לח).

דרשינן מפארן הופיע ממונן לישראל גבי שור של ישראל שנגמ שור של עובד כוכבים פטור ולי"ג צריש מסכת ע"ז (דף כ): מאי צעי בשעיר ומאי צעי בפארן * דהוה משמע דפארן היא אומה אחרת כמו שעיר אלא גרם מאי צעי בשעיר ומאי צעי בפארן * קול ה' יחיל מדבר יחיל ה' מדבר קדש משמע דהיינו בשעת מתן תורה ומיהו קשה לר"י דהא מדבר קדמות היה מורחה של ארץ ישראל דכתיב (דברים ג) ואשלח מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון וגו' שהיתה צמורה של א"י דכתיב (שם ד) צעבר הירדן מורחה שמש ומדבר צין ופארן היינו צדומה כמו שמשמע בפסוקים שהבאתי ואין יתכן דמדבר קדמות היינו מדבר סיני:

- 1 זכור את יום השבת לקדשו:
- 2 לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא תקח ה' את אשך: ישא את שמו לשוא:
- 3 כבד את אביך ואת אמך למען יארכו ימך על הארצה אשר ה' אלהיך נתן לך:
- 4 לא תרצה לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר:
- 5 ז' ארבעה מה אדיר שמך בכל הארץ:
- 6 עליות למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סודרים לשון ה' אלהים:
- 7 ויחך אהרן באשר דבר משה ויחך אל תוך הקהל והנה החל הצנף בעם ויתן את הקטורת ויכפר על העם:
- 8 ויגבר בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה:
- 9 אלהים הבין דרצה והוא ידע את מקומו:
- 10 תהום אמר לא בי היא ויום אמר אין עמדי:
- 11 אברון ומות אמרו באזינו שמענו שמעה:
- 12 זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו דברב על כל ישראל ויכפר על ומשפטם:
- 13 ועתה יגדל נא כח ארץ באשר דברת לאמר:
- 14 וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה יהיה לנו: